

Mode med Miljöansvar!?

Rapport nr 1/2001

2001-04-02
Maria Olsson
Agenda 21- projektledare
Trelleborgs Kommun

Mode med miljöansvar ?

Sammanfattning

I samband med elevernas kurs ”människa, miljö och hälsa” på vårdgymnasiet genomfördes ett större och med vardagslivet väl förankrat projekt. Eleverna koncentrerade sig på mode och klädesindustrins miljöansvar. Kursen och projektet avslutades med en modevisning av det miljövänliga utbud av kläder som eleverna funnit under sin mission med frågor kring miljöengagemang i klädesaffärerna i Trelleborg.

Projektet har givit eleverna förutom förståelse och kunnande i miljöfrågor även erfarenhet av att organisera sig i grupp, planera och samarbeta kring ett gemensamt mål, en modevisning där alla har haft en speciell funktion att fylla. Min personliga bedömning är att eleverna har lyckats med en svår uppgift. Förmågan att samarbeta mot ett gemensamt mål är ingen självklarhet och även i arbetslivet visar sig inte alltid förmågan vara fullgod. Dessutom har projektet bidragit till att väcka klädesindustrin i engagemanget kring miljöfrågor.

Bakgrund

Vårdgymnasiet har under flera år visat stort intresse för miljöfrågor och kommunens Agenda 21- arbete. En av de valbara kurserna för eleverna inom ämnesområdet hälsokunskap är kursen ”människa, miljö och hälsa”. Kommunens Agenda 21 ansvarig har under flera år haft kontinuerlig kontakt med de elever på vårdgymnasiet som valt miljöinriktade kurser. Genom att informera om Agenda 21- arbetet men även genom att tillsammans med eleverna arbeta med olika former av projekt har diskussioner med ungdomarna kring miljö- och sociala frågor uppkommit på ett aktivt sätt.

De elever som valt kursen ”människa, miljö och hälsa” under hösten 2000 intresserade sig för en idé föreslagen av Agenda 21 vilket innebar ett stort och lite annorlunda projekt. Projektet handlade om klädeindustrin och klädmarknadens miljöansvar.

Plasten tar mer och mer plats i plaggen

Modeindustrin blir allt mer komplicerad och konstgjord. Det är inte längre så ofta man ser modeplagg i naturmaterial från de stora märkena. Plasten tar mer och mer plats i plaggen. Till slut kanske varje människa kommer att känna sig tvingad att ikläda sig plastkläder från topp till tå, oavsett väder, bara för att på något sätt hänga med i trendernas virvlar. Inom en tioårsperiod kan man gissa att en av de vanligaste allergierna kommer att vara mot olika former av kemikalier till exempel formalin, eftersom vi ständigt bär det på kroppen i kläderna, mot huden i tvålarna och i håret via schampo och andra stylingprylar. Formalin, eller

formaldehyd, är idag ingen ovanlig komponent i hygienprodukter och tyger och redan nu är allergi mot kemikalien ingen ovanlighet.

Målsättning

Målsättning med projektet var att lyfta diskussionen om miljö och hälsa i relation till de kläder vi bär eller förväntas bära av modeindustrin. Tanken var att affärer och klädfirmor med hjälp av elevernas frågvishet och nyfikenhet skulle få en tankeställare och en påminnelse om att miljöarbetet även gäller våra kläder. När ungdomarna plötsligt ställer miljökrav på modet kommer marknaden att oroas. Det är inte många marknader som är lika snabba som kläindustrin när det gäller att ändra utbudet efter trender och efterfrågan. Modeindustrin skall i framtiden förhoppningsvis hindras från att gömma sig bakom modetrender utan att samtidigt ta långsiktig hänsyn till vad trenderna kostar i miljö och hälsorisker för natur och människor. Målsättningen var även att eleverna genom att de själva tar reda på fakta inom ett mycket intressant område också skulle känna en drivkraft att gå vidare och även i fortsättningen ställa krav inom de områden där konsumenten har en direkt påverkande kraft.

Genomförande

Vårdgymnasiets förra lärare i hälsokunskap, Eva Roskvist, tog redan i början av höstterminen kontakt med Agenda 21 i syfte att leta förslag på större projekt inom den valbara kursen. Eva Roskvist medverkade endast i det allra första kontaktskedet sedan togs ansvaret för klassens aktiviteter över av lärare Kerstin Kristensson. Från Agenda 21 deltog Maria Olsson.

Både Kerstin Kristensson och hennes elever nappade på förslaget om att studera modeindustrins miljöengagemang. Man valde även att koppla alla miljöfrågor under kursen till det praktiska vardagliga livet och fick på detta sätt en mycket aktiv utbildning inom miljöområdet. Avslutningen på kursen och projektet planerades bli en modevisning av miljövänligare kläder i Vårdgymnasiets foajé.

Elever ställde frågor

Projektet började bland annat med att eleverna gick runt i klädesbutiker i Trelleborg och frågade personalen om kedjan eller affären engagerade sig i miljöarbetet och därmed tog ett miljöansvar. Erbjud man kunden miljövänligare kläder eller saknades dessa helt i utbudet? Eleverna hade förväntat sig att hitta någon form av miljövänligare kläder i utbudet hos HM och Kappahl. Det enda man hittade hos Kappahl var underkläder i miljövänligare material men annars fanns ingenting att erbjuda konsumenten. När det gäller HM fanns inga miljövänliga kläder alls som personalen kunde visa upp för den miljömedvetna elevgruppen.

Ett vanligt svar som eleverna fick under sitt letande var att kedjorna hade haft ett engagemang med miljövänligare kläder för ca 10 år sedan men detta hade inte blivit någon succé och därför försvann kategorin miljökläder från utbudet. Detta betyder således att klädesindustrins jättar inte anser sig ha med miljöarbetet att göra. Så länge som kunden inte direkt efterfrågar

miljövänliga kläder så kommer också hela klädesindustrin undan det miljöansvar utöver lagstiftningen som andra typer av industrier lägger ned mycket tid och arbete på att hela tiden förbättra.

Slutligen hittade man två medelstora företag som specialiserat sig på tillverkning av miljövänliga kläder, Jane Wikström i Trelleborg och Miljöklon AB i Enköping.

Modevisningen, kurs- och projektavslutning

Modevisningen och därmed avslutningen på projektet gick av stapeln i vårdgymnasiets foajé onsdagen den 31 januari 2001 klockan 18.30. Det kom drygt 50 besökande för att uppleva det ca 45 minuter långa arrangemanget som eleverna nogt förberett.

Eleverna hade så långt möjligt själva organiserat tillställningen. Man bjöd på juice, som sponsrats av Skånemejerier och små sandwichar vars ingredienser sponsrats av både Skånemejerier och Agenda 21. Fleur de Santé sponsrade smink. Eleverna gick själva mannekäng på cat walken och hade inför detta tränat med experthjälp från en familjemedlem till en av eleverna. Musik och högtalare ordnades av eleverna själva. Dessutom hade eleverna under kursen besökt Jane Wikström som även gett dem goda råd gällande visningen av kläderna.

Eleverna hade även själva utsett två konferencier som höll ordning på informationen kring kläderna under hela visningen. En höjdpunkt var en egen konstnärlig design under temat återvinning och kläder. Skapelsen bestod av ett mycket stort antal mjölkförpackningar ihopsydda till en ärmlös klänning. Till detta passade även en mycket chick liten hatt bestående av en uppklippt mjölkförpackning med en vacker hattnål. Innovationen väckte stort intresse bland publiken.

Tygerna i kollektionerna från Jane Wikström och Miljöklon AB bestod av kravodlad bomull och lin i sina naturliga färgskiftningar. Vissa färgskiftningar hade man även uppnått genom olika typer av odlingssätt. I kollektionerna förekom även kläder färgade genom den ädla konsten växtfärgning. Båda kollektionerna bestod av både fina vardagskläder men även av vackra och tuffa festligare kläder. I båda företagen fanns utbud av mammakläder.

Modevisningen avslutades med ett bröllopspar i jordnära vacker gräddvit brudklänning och en smart frack i vårgrönt vilket åtföljdes av stora applåder. Slutligen avtackades både Jane Wikström, som besökte modevisningen och Maria Olsson från Agenda 21 med presenter personligen av konferenciererna. Avtackningen blev en överraskning och tyder på att eleverna kände sig nöjda med det arbete de lagt ner och med den handledande kontakt som de haft med Trelleborgs Agenda 21. I presenten fanns en temugg från Höganäs.

Pressen

Inför modevisningen hölls en presskonferens där alla tre tidningarna var inbjudna. Agenda 21-teamet valde att inte endast ta upp modevisningen vid presskonferensen utan hela vårens Agenda 21-program genomgicks. För att ytterligare vidga elevernas erfarenheter från projektet deltog tre av dem tillsammans med lärarinnan Kerstin Kristensson vid presskonferensen.

Skånska Dagbladet skrev en artikel inför modevisningen och tog en trevlig bild av eleverna.

Sydsvenska Dagbladet beskrev hela vårens program från Agenda 21 i Trelleborg. Artikeln i Sydsvenskan om Agenda 21 i Trelleborg fanns att läsa även i Malmö / Lund- området.

Trelleborgs Allehanda valde att göra ett fint reportage med bilder från själva modevisningen. Vårens övriga program valde man att ge en egen artikel. Detta innebar att Agenda 21- teamet fick en hel sida i TA den 1 februari 2001. En bild i färg på brudparet vid modevisningen fick även pryda TA:s framsida tillsammans med den fyndiga texten ”giftfritt giftermål”.

”Slutkläm”

Temat miljö och kläder kommer med all sannolikhet att återkomma som Agenda 21- projekt men då kanske i en annan form. Troligen kommer även ett större engagemang framöver nationellt att läggas på detta område, till exempel från de kommunala miljö- och hälsoskydds-förvaltningarna. Nu pågår ett projekt med ett antal miljö- och hälsoskyddsförvaltningar i Skåne gällande hygienprodukters märkning och innehåll. Från smink-, kräm- och parfymdiskarna är steget inte så långt till hyllorna och galgarna med kläder. I framtiden kommer vi med största sannolikhet att få se fullständiga innehållsförteckningar fästade vid tvättanvisningarna i våra kläder. Det är ju så att bomull ofta innehåller så mycket mer än bara bomull.

Maria Olsson

Bilder:

Tjejen i den originella mjölkpaketklänningen på omslaget heter Elemine Vibeke.

Brudparet heter Meridjom Grezda och Emmeli Anderberg.

Bilderna är tagna av fotograf Claes Nyberg.